

UNITÁRIUS ÉLET

XLVI. évfolyam 4. szám

1992. július–augusztus

„Kinek mondanak engem az emberek?”

Hogyan látjuk ma Jézust

II. rész

Mit nem adnánk, ha Jézus lelkébe mélyebben tekint-hetnénk, mint amennyire tudunk, mint amit ő megengedett nekünk. Ez a kívánság nem volt mindig olyan erős, mint éppen napjainkban. Régebben inkább felülről induló spekulatív magyarázatokkal igyekeztek maguknak megnyugvást megszerezni. A mai nemzedék azonban megtanulta tisztelni a valóságot és így a lélekhez és a maga valóságában akar hozzáférközni.

Ezért törekszünk arra, hogy Jézus személyét megszabadítsuk a hittani elméletek köréből, és ellessük, áhítatosan kihallgassuk az ő lelkét, benső világát, úgy amint az a valóságban volt. De mintha távol akarna tartani magától. Csak ritkán lebbenti meg a fátylat, amely mögött az ő benső élményei lefolytak. S néha, midőn szavai betekintést engednek az ő gazdag szellemébe, szeretnénk behatolni a végső forrásig és felfedezni személyisége titkát, mert hiszen senki sem ismeri őt, dacára azoknak a formuláknak és neveknek, amelyeket reáruháztak. Igaza van neki: „Senki sem ismeri a fiút, csak az Atya” (Mt 11,27). S úgy van velünk is, akik gyermekségünk óta vele nőttünk fel, mint honfitársaival Názáretben: „Honnan veszi ez mindezeket?” (Mk 6,2) – kérdezzük.

Jellemző Jézus magatartására, hogy lelkének legmélyebb élményeit nem engedi át a szavaknak. Egyik tanítványa sem tud értesítést adni azokról a meghitt órákról, amelyekben szívét teljesen és tartózkodás nélkül kiöntötte. Ha életében döntő elhatározások előtt állott, a magányba vonult, a pusztába, a hegyekbe, és ottmaradt egész éjszaka vagy gyakran napokon keresztül. Hogy ezeket a csendes, szent éjszakákat mivel töltötte, nem tudja senki. Ezek voltak az Atyával való érintkezésének az órái, a nagy benső élmények pillanatai, amelyekben az Istennel való közössége szorosabbá vált, amelyekben ez a látható világ reá nézve mintegy eltűnt, és lelke be-merült az Isten láthatatlan életébe. Ő, aki tanítványait és követőit is a benső szobájukba küldte imádkozni, maga is ritkán imádkozott másként, mint csendes elvonultságban.

Azért áll előttünk alakja olyan napsugarasan, tele derűvel, határozottan és tisztán, mert lelkének tusáit és háborgatásait elrejtözve győzte le. Mikor ismét az emberek közé lépett, harcai már mögötte voltak, megvívta őket. Szavaiban ugyan még ott érzik a személyes tapasztalat és élmény, de amikor a lélek mélyéről a napvilágra lépnek, akkor már a személyes és egyéni leválnak róluk, mert annak az általános célnak a szolgálatában állanak, amit Jézus hivatástudatának mondhatunk.

Ám mindezek ellenére, mégis azt kell mondanunk, hogy Jézus az ő tiszta öntudatát és belső tapasztalatát oly élesen és határozottan juttatta kifejezésre életének általunk is látható oldalán, hogy lehetővé válik számunkra behatolnunk az ő lelki életébe.

Az erre való kísérletet életének első nagy fordulópontján kell kezdenünk, amikor a nyilvánosság elé lép. Ez az ő megkeresztelkedése a Jordánban, Keresztelő János által. Az evangéliumok tudósítása szerint ehhez a külső eseményhez egy látomás társult. Jézusban kétségtelenül az a nagy, ami egyben őszinteségének és igaz voltának is a biztosítéka, hogy ő nem hivatkozik ezekre a hangokra és látomásokra, amelyeket senki sem ellenőrizhet. De hogy ő maga mégis látta-e, vagy hallotta-e, nem tudhatjuk. Mi volt Jézus élménye a keresztségkor? „Látá az eget megnyilatkozni, és a Lelket, mint egy galambot ő reá leszállani; és szózat lőn az égből: Te vagy az én szerelmes fiam, akiben én gyönyörködöm” (Mk 1,10–11). Azt kell mondanunk, hogy ez a hang felelet volt Jézusnak eddigi élete kérdéseire. Eddigi belső élete lezárult. Lelke, miután eddig mintegy hullámokon hanyatott, nem tudva hova, merre –, most biztos talajra ért.

Jézus osztozott kortársaival atyái hitében, de lelkében egyre erősebbé és határozottabbá vált a felismerés, hogy minden Isten kezéből jön. Minden, ami látható, egy láthatatlan lét jelentkezése. Minden teremtmény a Teremtőt hirdeti. Minden ember gyermeke az Istennek. De akkor nincs-e az anyagban és a dolgokban maga az alkotott teremtményekben a teremtő, az emberi szellemben a mindenség szelleme, az életben az egyedül élő?

Nem magát az Isten kezét ragadod-e meg mindenben, ami az ő kezéből származik? A szülőkön, a mindennapi kenyéren, a mezők liliomain és saját testünkön, a lelken és az életen, embertársainkon és cselekvéseinken, munkám sikerén, esőn és napfényen, s mindenben keresztül ami van és történik, nem maga Isten tekint-e rám, és kérdezi: Embernek fia, nem látsz-e és hallasz-e engem? Amit látsz, én vagyok, amit hallasz, én vagyok, amit élsz, én vagyok. Amit világnak mondasz, én vagyok. Én vagyok mindig és mindenütt körülöttem, és te bennem élsz és én élek tebenned.

Ez a hang szólt mind észrevehetőbben Jézusban. Kezdetben Istenben élni, Istent élt. Ez ugyan nem ment egyszerűen, de Isten egyre bizonyosabban gyökerezett lelkébe. Végül ez jutott teljes világosságra a Jordán mellett. Jézus emlékében úgy élt ez, mint az Isten lelkétől való megragadtatás. Ez volt születésének órája, amely a ső-

tétségéből a világosságra jutott. Ezekben a pillanatokban lett az ember-Jézus az Atya fiává.

Hogy ő nyilvános fellépése előtt valami nagy dolgot élt át, talán a legnagyobbat, ami ennél fogva lelkét azonnal a legmélyebben megrázta, azt a keresztséget közvetlenül követő megkísértés bizonyítja. Belső életének egyensúlyát még ezután kellett visszakapni és a reá zúduló gondolatok tusái között megtalálnia az utat és célt, mielőtt követné a kapott hívást.

„Te vagy az én szerelmes Fiam!” – ez a szózat visszhangzott benne a pusztában, ahol életét nehéz körülményei között, mintegy a véletlenre bízva, élte. De hogyan éhezhetik az Atyának a fia? Nem volt-e joga megpróbálnia, hogy az Atya valóban benne van-e? Nem kellett volna-e meghallgatnia, ha az ő Fia ezt kéri tőle: ezek a kövek változnak kenyerekké? Hiszen künn a világban is az volt a nagy kérdés, ami a szívekből feltört: mit együnk? A kérdés, amelyért folyt minden munka és küzdelem, s amely gúzsba kötötte a szellemi életet. Nem kellett volna véget vetni az örök sóvárgásnak, s az embereket szabaddá tenni a magasabb dolgok számára? Itt van a kenyér, amennyi csak kell, Isten küldi nektek általam. Az lesz Isten országa, hogy az emberek jóllakjanak és gondtalanul éljenek. Így jövendölte a próféta is.

De Jézus felismerte e gondolat kísértő voltát. Ennek engedni annyi volna, mint megtagadni Istent, akit ő élt. Ha eljön Isten országa, maguknak az embereknek kell felismerniök, hogy nem csak kenyérral él az ember, hanem Isten jóságából. Ez az, ami teremti és fenntartja az életet, s nem a kenyér. Minden külső eszköz, ami az életet táplálja, csak általa teszi, mert az ő ereje van benne, mert ő ezt úgy akarja. Kenyér nélkül is, szükségek közepette is, Isten kezében van az élet. Csupán csak általa, az egyedül élő által él az ember. Így tapasztalta Jézus az Istent és tapasztalata által győzedelmeskedett a kísértésen.

A kísértő szava így folytatta: Te vagy, akinek bizonyosságot kell tenned az Istenben való feltétlen bizalomról. Ennek eredményét azonban meg is mutathatod. Rajtad kell, hogy megtanulják: igen, félelem nélkül bizhatja magát mindenki Isten kezére. Ő nem enged elesni és aláhanyatlani: ha leugrasz a templom tetejéről, nem fogsz megsérülni. Mindenestől Isten kezében vagy. Menyire meg fogod nyerni az embereket, ha ismételen ilyeneket mutatsz nekik! S a te hivatásod nem az, hogy megnyerd őket Istennek?!

Jézus ezen is úrrá lett. Engedni neki, annyit jelentett volna, mint próbára tenni Istent. Az ő Atyja azonban nem azt parancsolta neki, hogy külső, hatalmas cselekedetekben és csodában mutassa meg, hanem egyszerűen azt, hogy élje az életet, amit neki adott.

Jézus csak az ő Atyja kezeire akart nézni. Ha látta, hogy ő munkálkodik: eljöttek érezte az időt, hogy ő is munkálkodik. Az Istent, akit ő saját emberségében hordozott, testében és lelkében, szívében és agyában, azt akarta élni.

A régi nemzeti istenfogalom és az Atya harcoltak egymással a lelkében. És az Atya kiszorította végérvényesen a másik fogalmat lelkéből. És ő gyorsan végzett a kísértéssel: „távozz tőlem Sátán!” Alig érintette lelkét, csak mint a harag felhője vonult át rajta.

Mostantól szilárd és biztos az ő Istenében, minden dolgok alapjában és életében. Lelke mélyen beleágyazódott, és többé semmi vihar sem téphette ki belőle gyökereit. Isten valóságos voltáról az ő teremtetői s egyszerűsmind atyai gondviselése győzte meg, amint azt naponként tapasztalta. Sokkal kevesebb szolgálatot tett neki e tekintetben a történelem. Az élő Istent abban találta meg, ami van, és nem abban, ami volt.

Amikor így szólt: Isten az én Atyám, ez nem csak az ő lelkében végbement változást jelentette, nem csak új hitet, hanem új látásmódot, világszemléletet is egyben. Ezért nem aggódott a holnaptól. Neki sokkal erősebb biztosítékai voltak a világ fenntartására, mint a természeti erők és törvények mechanizmusa. S ez az ő Atyjának személyes akarata volt. Ő ha a virág kelyhébe nézett, Isten arcába nézett. Ha az égi madarak röptét figyelte, úgy köszöntötte azt, mint az isteni élet kijelentését. Innen az ő feltétlen, gondot nem ismerő bizalma. Nem ismert semmi félelmet, aggodalmat testéért, vagy életéért. Amit hallgatónak mondott: étel, ital, ruházat, mindebben részetek lesz, mert a ti mennyei Atyátok tudja, hogy mindezekre szükségetek van. Ez a bizonyosság számára önként értetődő volt és előfeltétele az ő egész életfolytatásának.

Jézus az embert is Istenből kiindulva élte meg. Ezért Isten szemével nézte. A teremtő szemével, aki az embert saját képére teremtette. Ezt a nemes levelet, melyet a törvénytudók és teológusok az ember elleni vádiratok és bűnvádak kötegeibe csomózta ezt kutatta ki és tette első helyre. Azóta mindenkinek, aki valamivel vádolja az embert, először ezt kell olvasnia. Jézus mély meggyőződéssel hitt az ember igaz, érintetlen és mocsoktalan énjében. Meglátta az ember fejéről lezuhant koronát, felvette és visszahelyezte, s ezzel visszaadta az ember méltóságát és öntudatát.

S mindezt azért, mert szerette az embereket. A mások személyiségét úgy vette fel magába, mint a saját magáét, anélkül, hogy önmagát feladta volna. Azért a szeretet nem volt neki teher, nem feladat vagy kötelesség, sőt inkább mint a levegő, amely nélkül nem lélegezhetett. Ez adott neki erőt és bátorságot ahhoz, hogy az embereket Isten szemével nézze, az Atya szemével, aki szerti az ő ember-gyermekeit.

Jézus úgy élte az embereket, mint akik szeretetre szorulnak. És ez a szeretet volt az ő hivatás-tudatának szükséges feltétele és kísérője. Mert ez adta meg az emberekért végzett munkájának jogosultságát és igazolását. Egyedül csak ez adta meg azt a bizonyosságot, hogy munkáját valóban az emberekért, az ő javukra végzi.

A kérdésünk marad, talán megválaszolatlanul: hogyan látjuk ma Jézust? Az előadás nem akart egyebet, mint az ő életének tiszta, mély vizéből, amely az örökkévalóság csendjébe rejtőzve folyt, mai életünk törékeny poharába felfogni néhány cseppet. Tudjuk, hogy a tengert marékkal ki nem meríthetjük. De azért merítünk, hogy legyen nekünk legalább egy marékkal, amivel lelkünk szomját eloltsuk, s erőt nyerjünk a jelenre és jövőre.

dr. Szabó Árpád
Kolozsvár, 1991. december 15.

(Az előadás a Dávid Ferenc Egylet 1992. jan. 12-i összejövetelén hangzott el, a Hőgyes Endre utcai templomban.)

Felajánlás

Alulírott, ifj. Bencze Mártonné, a Budapesti Unitárius Egyházközség szerződéses alkalmazottja, felajánlom 3 havi keresetemet (21.000,-Ft) a Budapesti Unitárius Egyházközségnek.

Céлом egy alapítvány létrehozása idős, beteg, anyagilag is rászoruló hívek megsegítésére. Igazi vágyam majdan egy egyházi szeretetotthon alapítása.

Tudom, hogy manapság a megélhetés mindenkinek egyre nagyobb nehézséget jelent, viszont gondoljunk arra a sok idős emberre, akik egy életen át keményen dolgoztak, és mégsem tudják élvezni a megérdemelt pihenést, nyugalmat, mert kicsi nyugdíjuk szinte az életbenmaradáshoz is alig elég.

Ezúton kérem kedves atyámfiainak anyagi segítségét céloom megvalósításához.

ifj. Bencze Mártonné

A Drewermann-ügyről

A tavasz óta nálunk is ismertté vált a különböző sajtóorgánuknak köszönhetően Eugen Drewermann, az észak-rajn-vesztfáliai Kassel melletti Paderborn 52 éves lelkészének a katolikus egyház dogmarendszerével szembehelyezkedő felfogása. Éles bírálat és hatalmas rokonszenv kíséri egyszerre a nem kis port felkavaró reformtörekvést. Az alábbiakban közöljük a Frankfurter Allgemeine Magazin Drewermannal készített interjúját, remélve, hogy érdekes élményt tudunk vele nyújtani olvasóinknak, nem utolsósorban éppen azért, mert a Drewermann által hirdetett igazságok részben unitárius hitfelfogásunk alappilléreit jelentik, melyeket Dávid Ferenc több mint 400 éve már hirdetett.

Miért katolikus Ön?

Alapjában véve – azt hiszem – nem vagyok sem protestáns, sem katolikus. Szeretném, ha felülemelkednénk a felekezetek közötti szakadáson, amely egyúttal az emberekben lévő szakadás is. A katolicizmusnak jobban kellene hangsúlyozni a prófétai elemet, a szubjektív tapasztalatot, a tragikumot, valamint azt a tényt, hogy az egyének felelnie kell életéért – esetleg az egyház és a társadalom egészével szemben. Fordítva, a protestantizmus számára valószínűleg megkönnyebbülés lenne, ha erősebben átélné kapcsolódását azokhoz a támaszelemekhez, amelyek a vallástörténetből, ill. a valláslelektanból erednek és mélyen az emberben gyökereznek. Ezen a területen tanulhatna a protestantizmus a katolicizmustól. Olyan eleven kapcsolatot szeretnék, amely az emberben ismét ki tudja békíteni egymással a tudatost és a tudattalant – az objektívét és a szubjektívét.

Tehát Önnél sokkal többről van szó, mint az ökumenéről?

Pillanatnyilag úgy tetszik nekem, hogy az ökumené a Rómából jövő utasítások által majdnem meg van bénítva. Sok, a II. Vatikáni Zsinat után kialakult kezdeményezés időközben ismét átértékelődött. E mögött az a meggyőződés rejtőzik, mely szerint az eucharisziát csak akkor szabad együtt ünnepelni, ha valamennyi jelentős hitkérdésben az érdekelt felekezetek között teljes összhang uralkodik. Ezzel pedig az egység és szeretet szimbólumból, melyet Jézus feltehetően nem csak az utolsó vacsora termében alapított meg, hanem már akkor, amikor egy asztalhoz ült a vámosokkal és bűnösökkel – vagyis abból a szimbólumból, mely egyetlen embert sem zár ki, hanem mindenkit saját nyomorában meghív –, az egyik felekezet igazának a többivel szemben való érvényesítésére vonatkozó dogmatikai igény lesz.

Amikor az emberek elkezdtek reménykedni, hogy az egyház összeegyeztethető lesz az individualitással, az egyéni szabadsággal, a demokráciával, röviden: hogy vége az ellenőrző hierarchiának, hamarosan felderengett a felismerés, hogy ehhez az egyháznak aligha sejtett mértékű újjáépítésére és megújítására lenne szükség. Szellemtörténetileg szólva: az egyház mellett elment a felvilágosodás, amelyet most kétszáz éves teljes elzártág után integrálnia kellene. Természetesen ez félelmeket és ismert régi menekülési tendenciákat szabadított fel.

Hogyan alakult ki az egyház szexualitás-ellenessége?

Kr. előtt a hatodik és nyolcadik évezred között a csiszolt kőkori forradalommal kezdődött. Ez vezetett oda, hogy az ember egyre jobban kivált a természetből. Ebben a korban alakult ki lassanként az a nézet, mely szerint az ember mind individuum a természetben nem kap választ arra a kérdésre, hogy miért létezik, miért él. Legkésebb a halál megcáfolja minden szeretetét, minden reménykedését, minden keresését és minden hitét. A természet az embert magára hagyja. Elidegenednek egymástól. Ez arra vezetett, hogy az ember félelemmel telve, gyanakodva, megtörtén talákozott a pszichéjében rejlő természeti erővel. Az a válasz, hogy ő azért él, hogy az életet továbbadja, többé már nem elég számára.

Ebben a légkörben formálódik ki az első két évszázad során a kereszténység. Ez aztán az ókori vallások, például a Dionüosz-kultusz termékenységű rítusaival szemben egyfajta irtózatot ér-

zett. Így az embereknek a természet értelmet adó – elsősorban a szexualitást és az erotikát hangsúlyozó – ciklusaiba való bevonásával szembeni gyűlöletet nagyon erőteljesen fogalmazta meg. Így a szexualitás „elistentelenedett” (entgöttlicht), elveszítette az addig még meglévő szentségi státusát. A kereszténységben nem csak teológiai, hanem elsősorban etikai szempontból ítélték el. Úgy érezték, hogy az ilyen rítusoknak magát odaadó ember mintegy megalázza és megszegyeníti magát.

Vannak ennek negatív kihatásai?

Freudtól tudjuk, akinek sok hívő, vallásához ragaszkodó páciensénél kellett megtapasztalnia a szexualitás elutasítását, hogy a szeretet és szexualitás nem tiltható meg bűnként az ember legjobb energiáinak szétrombolása és gondolkodásának beszűkítése nélkül. Amit a katolikus egyház erkölcsstanával az emberiségnek útravalóul adott, az a humanitás legjobb erői ellen intézett „köz-ponti” támadás.

A pszichoanalízis nyomán mi marad még a katolicizmustól?

Minden vallás ma drámai választút előtt áll. A kérdés az, hogy a vallás tekintélyelvű vagy humanitárius formáját akarja-e választani. A katolicizmus Európában és Észak-Amerikában többé már nem felel meg az emberek közötti együttélés kultúrájának. A Vatikán ezért támaszkodik a harmadik világ tekintélyelvű kormányzataira. Úgy véli ugyanis, hogy elképzelése ott még hihetőbben hatnak. Ténylegesen 2000-ben az összes katolikus háromnegyede a harmadik világ országaiban él majd. Ennélfogva a fogamzásgátlás és a népességrobbanás címszavakkal fémjelzett jelenségek nem szűkíthetők egyszerűen a tablettá és a gumióvszer kérdésére. A Vatikán nem tudja elfogadni, hogy egy nő és férfi bizonyos értelemben ön- és végcélként fogja fel magát. A katolikus egyház az egyént ismételtelen olyan célok és szándékok alá akarja rendelni, melyek felülmúlják. Itt nem is annyira a szexualitás-ellenességéről van szó, mint inkább az individualitással való szembenállásról. Orwell az „1984”-ben kitűnően írta le ezeket az összefüggéseket: a párt szándéka – mondja ő – elsődlegesen nem a szexualitás elnyomása volt, hanem az, hogy a szerelmet megfossza minden vidámságtól és örömtől. Ha minden szürkévé válik a világban, a lelkek uralhatók.

Hisz Ön Istenben?

Kétféle módon hiszek Istenben. Egyrészt hiszek abban, hogy a természettudományok lassan a teológiai gondolkodás új képét is felvázolják. Kimutatják, hogy mennyire szükséges tisztelnünk egy önszerveződő rendszert. A szellemről és az anyagról többé már nem beszélhetünk úgy, ahogyan az eddig a keresztény Nyugaton szokásos volt. Elismerjük, hogy a szellem valamennyi bonyolult rendszer strukturális sajátossága. Az értelem maga hozza létre magát az evolúció során. Ebben az értelemben Isten valami, ami a világban és magával a világgal bontakoztatja ki magát. Ez a panteizmusra emlékeztető, nagyfokú költészettel és kreativitással, valamint bölcsességgel párosuló elgondolás, amelyben az embernek a teremtményekkel való együttélése az ember oldaláról újra fogalmazódik. A neolitikum óta eltelt nyolcezer éves fejlődés nyomán – mely az embert a természetből kiszakította és az emberben a szellemet elválasztotta a testtől – a jövőben csak egy vallás lesz szavahihető. Ez az ember és természet közötti összefüggésnek vallási értelmet ad és az emberben a lelket és a testet összetartozó egységként fogja fel. Ez olyan vallás lesz, mely kifelé nem erőszakosnak és kizárólagosnak mutatkozik, hanem integrálónak és dialogikusnak. A második pont: az ember individuummá válásával támadt félelmét soha többé nem tudja már elűzni. Hozzánk tartozik, szabadságunk és személyiségünk, önreflexióra való képességünk része. A személyes Istenben való hitet az emberi félelemre adott válaszként sürgető posztulátumnak tartom. Hiszem, hogy erre gondolt Jézus is, amikor bátorságot akart adni nekünk, hogy a vízen járjunk és érezzük, a mélység hordoz, ha bízunk.

Teológushallgató éhségstrájkja Kolozsvárt

A Nemzetközi Transzylvánia Alapítvány főtájkára, Ábrahám Dezső közleményben tudatta, hogy Kádár Attila a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet unitárius teológiai hallgatója 1992. június 26-án éhségstrájkot kezdett az intézet épületében, tiltakozásul a kolozsvári polgármester Gheorghe Funar intézkedései ellen, melyek mindenekelőtt a magyarság és az iskolák ellen irányulnak és a faszálódás felé mutatnak.

Tökés László püspök és a Királyhágó-melléki Református Egyházkerület szolidaritást vállalt a diákkal, ugyanakkor másokat is felszólított a szolidaritási csatlakozásra.

Az unitárius teológiai ifjúság nyilatkozatban vállalt közösséget Kádár Attilával. Együtt tiltakoztak a magyarság egyéni és kollektív jogainak a polgármester által történt durva megsértése miatt, többek között a gyülekezési szabadság eltörlése, és a magyar nyelvű feliratok eltávolítása, Bálint Kelemen Attila, a Brassai Líceum igazgatójának leváltása ellen. Mindezt a magyarság és az iskolák elleni merényletnek tartják.

A Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége 1992. június 30-án táviratot küldött Gheorghe Funar kolozsvári polgármesternek, melyben elítéli kisebbségellenes intézkedéseit, valamint táviratban szolidaritását fejezte ki Kádár Attila unitárius teológiai hallgatónak, az ezzel kapcsolatos sajtóközleményünk a Népszabadság július 1-i számában megjelent. A Panoráma című televízióműsor július 3-án összefoglalót sugárzott az ügyvel kapcsolatban, melyben megszólította az érintetteket.

1992. július 5-én Nagy Ignác utcai templomunkban szolidaritási istentiszteletet tartottak, melyen a magyarországi unitárius teológiai hallgatók is együttérzésüket és támogatásukat fejezték ki a kolozsvári teológussal. Az istentiszteleten a birminghami unitárius gyülekezet kórusa adott rövid koncertet és fejezte ki szolidaritását. Egyházunk elnöksége nevében Orbókné Szent-Iványi Ilona külügyi titkár angol nyelvű felhívást intézett a Budapesten tanácskozó Európa Tanács, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet külföldi képviselőihez.

* * *

Az alábbiakban Miklósi-Vári-Katalin I. éves kolozsvári unitárius teológusnak a szolidaritási istentiszteleten elmondott áhítatát közöljük.

Ézs. 62, 6

„6. Kőfalaidra, Jeruzsálem, Őrizőket állattam, egész nap és egész éjjel szüntelen nem hallgatnak; ti, kik az Urat emlékeztetitek, ne nyugodjatok!”

I Pét. 1,22

„22. Lelketeket az igazság iránt való engedelmisségben képmutatás nélkül való atyafiúi szeretetre tisztítván meg a Lélek által, egymást tiszta szívből buzgón szeressétek;”

Kolozsvár... Mi Jeruzsálemünk! Dávid Ferenc szülővárosa – így hát a mi unitárius vallásunk szülőotthona, de mindenkori harcaink küzdőszíntere is.

Nem kell emlegetnem a történelmet – a történelmünket – fontos nekünk, tehát számontartjuk. Szívügyünk a megmaradás Erdély unitárius színterein.

Nem szeretünk panaszkodni, de felismerjük: nem sérthetetlen a szabadságunk. Léteznek veszélyhelyzetek egyházi életünkben, melynek fontosságát – lehet, hogy felnagyítjuk –, de semmiképpen sem szabad szem elől téveszteni. A mostani indító szikra a Brassai Sámuel Gimnázium falai között pattant ki, éppen egyházunk jelenléte volt az ütközőpont. Kádár Attila, évfolyamtársam és barátom, az unitárius teológián éhségstrájkjal tiltakozik. Mi sem maradhatunk nyugton! Kötődésünk, hovatarozástudatunk szintjén jelez igazságérzetünk műszere.

Eszközünk a helytállásban a jézusi parancsolat. Mert nem elegendő a lélek látása – a mélyebb hit és a szeretet ereje az, ami megtanít bennünket a cselekvésre, keresztényi életünk betöltésére.

Őrzők, vigyázzatok a strázsán!

Mindannyian őrzők vagyunk, őrzökké kell lennünk! A mi Jeruzsálemünk falai őrzésére buzdít az „igazság iránt való engedelmisségre” állított lelkületünk. Ez kötelezzen el a kiállásra, cselekvésre, amelyhez erőt kérünk és merítünk a szeretet jézusi parancsolatából.

Ámen.

Miklósi-Vári Katalin

Ifjúsági delegáció Hollandiában

A holland remonstránsok meghívására májusban 3 napot töltöttünk Rotterdamban, ill. Utrechtben. Vezetőnk Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész volt, résztvettek még Sándor Gyula Mátyás teológus és Kónya József egyházi sofőr is.

A remonstránsok – protestáns teológiai irányzat. Megalapítója J. Arminius (1560–1609) volt, ezért arminianusoknak is hívták őket. Kálvin abszolút predestinációt valló nézeteivel szemben sokkal enyhébb álláspontot képviseltek. Ezenkívül ta-

naikat nem erőszakosan terjesztették, és tartózkodtak más vallások kárhóztatásától. Követőiktől csak azt kívánták, hogy a Bibliát tartsák a hit egyedüli mértékének, ne legyenek bálványimádók, és senkit ne üldözzenek, aki nincs egy véleményen velük. A református egyház 1618-ban kiközösítette Arminius követőit. Ma kb. tízezer főt számlál egyházuk.

A hosszú, fárasztó utazás megérte, mert rendkívül szívélyes vendéglátásban volt részünk, és zsúfolt programokon keresztül igyekezték bemutatni közösségük életét. Ezek közül kiemelném a vasárnapi istentiszteletet, melyet a rotterdami remonstráns templomban tartottak. Itt angolul beszédet mondott Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész is, amit nagy érdeklődéssel fogadtak. Rendkívül megható volt számunkra, hogy a Himnusz magyar nyelvű eléneklésével örvendeztettek meg minket. Az istentisztelet után kötetlen beszélgetés következett, melyen belül érdekes párbeszéd alakult ki a két egyház képviselői között, a két vallás összehasonlításával.

A remonstráns gyülekezet központja Utrechtben, a patinás egyetemi városban van, ahova szintén elvittek minket vendéglátóink.

Úgy érzem, találkozásunk a „rokon” egyház képviselőivel gyümölcsöző volt, és remélem mihamarabb viszontláthatjuk őket, de most már itt, Budapesten.

Bencze Orsolya

Budapesti Egyházközségünk életéből

Lelkészcseré

1992. febr. 28-án úgy döntött az egyházközség presbitériuma, hogy meghívás útján tölti be az 1991. szeptember óta üresen álló Nagy Ignác utcai lelkészi állást. A meghívott személynél hangsúlyozottan került figyelembe az életkor, a nyelvtudás, az eddigi teológiai és egyházi munkásság, mindezek figyelembevételével, az előjárás javaslata alapján a közgyűlés elé Orbókné Szent-iványi Ilona lelkésznőt javasolta megválasztásra a presbitérium.

A közgyűlést 1992. ápr. 19-re, Húsvét vasárnapjára hirdették meg. Szervezeti Törvényünket véve alapul, szavazati joggal rendelkező egyháztagnak az tekinthető, aki az elmúlt tárgyévben illő mértékben hozzájárult a közösség életéhez, és részt vett az istentiszteleteken, szavazó kártyát így csak az ilyen tagok kaptak.

Az elmúlt évi egyházi hozzájárulásokat Kisgyörgy Jenőné adminisztrátor nézte át, az egyházközség asszonyainak segítségével. Sajnos, utólag sok reklamáció érkezett híveinktől, akiktől ez úton is elnézést kérünk, épp ezért vezette be az egyházközség a hivatalos pénztárbizonylati rendszert, hogy a jövőben elkerüljék az ilyen jellegű tévedéseket.

Zsúfolásig megtelt a templom ápr. 19-én, a Húsvéti istentiszteletre, a lépcsőházban is álltak a hívek. Az Úrvacsoraosztás során 347-en vettek Úrvacsorát, a közgyűlésnek 230 résztvevője volt. (Még soha nem volt ilyen nagy számú közgyűlés az ekléziában.) A közgyűlés két elnöke dr. Jakab Jenő lelkész és dr. Murvai Sámuel jogtanácsos voltak. Egy nem és három tartózkodás mellett igen nagy többségi szavazattal a közgyűlés úgy döntött, hogy Orbókné Szent-iványi Ilonát hívják meg a Nagy Ignác utcai gyülekezetébe rendes lelkészeként. A beiktatóra 1992. máj. 17-én került sor. A kinevezési okiratot egyházunk főpásztora, Bencze Márton püspök-helyettes olvasta fel és mondott meleg hangú köszöntőt. A megválasztott lelkész beköszöntője után dr. Kovács Lajos kolozsvári püspök mondott beiktató prédikációt. Igen nagy megtiszteltetés volt az egyházközség és az egyetemes egyház számára, hogy dr. Kovács Lajos és kedves felesége lelkészi kar kíséretében érkezett Budapestre, erre a fontos egyházközségi ünnepségre. A köszöntők sorát Bartók Béla főgondnok nyitotta meg, majd az erdélyi küldöttség nevében Farkas Dénes, Kászoni József és Szabó Zoltán lelkészek szólottak, a

hazai lelkészi kar nevében dr. Jakab Jenő és Balázs László mondták el útravalójukat, a vidéki szórványok nevében Felhős Szabolcs szórványgondok szólt.

A szép, bensőséges ünnepséget szeretetvendégség követte, melyet a gyülekezet asszonyai Siska Ferencné presbiter vezetésével készítették elő.

Konfirmáció

A hagyományokhoz híven ebben az esztendőben is Pünkösöd vasárnapján volt a konfirmáció, de kivételesen a Hőgyes Endre utcai templomunkban, mivel a püspök-helyettes három unokája is konfirmált. Az idén is szép számban készített fel erre a vallástételre ifjú hívenket Bencze Márton lelkész. 22 fiatal állta körbe az úrasztalát ezen az ünnepségen. Egy részük a lelkész áldozatos munkája során döntöttek a konfirmáció mellett. A gyermekek között volt olyan kislány, akit Ausztriából hoztak el szülei az itteni konfirmációra, voltak vidéki gyermekek is, olyan területekről, ahová sajnos nem jut el unitárius lelkész.

Az ünnepi alkalmon a szószéki szolgálatot Adorjáni Károly ny. erdélyi lelkész, a konfirmációt Bencze Márton lelkész végezte. A gyülekezet nevében a frissen konfirmált gyermekeket dr. Kozma Tamás gondnok köszöntötte.

A Nagy Ignác utcai gyülekezetben Pünkösöd vasárnapján az elmúlt évben konfirmált gyermekek számára volt konfirmandus találkozó. Ez alkalommal hirdették ki a tavalyi zánkai tábor áhítat pályázatának eredményét is.

Amerikai unitáriusok látogatása

Július hónapban három rendezvénye is volt a budapesti egyházközségnek amerikai unitáriusok közreműködésével. Július 5-én, a szolidaritási istentiszteleten a Birmingham, Michiganból érkezett amerikai unitárius gyülekezet kórusa szolgált. Júli. 10-én, a Fairfax-i gyülekezet kórusa adott esti koncertet a Nagy I. utcában, amerikai néger spirituáléból, népzeneből és Gershwin művekből.

A gyülekezet két évvel ezelőtt testvérgyülekezeti kapcsolatot létesített a Cleveland, Ohio-beli unitáriusokkal, július 19-én M. McGeen lelkész vezetésével delegációjuk látogatott Budapestre, az istentiszteleten a vendég lelkész végezte a szószéki szolgálatot.

Az Egyházi Képviselő Tanács első félévi munkájáról

Lapunkból nem hiányozhat az egyházi főhatóság tevékenységét rendszeresen ismertető beszámoló. Ennek az elvárásnak teszünk eleget, amikor a törvényeink szerint megtartott első és második negyedévi EKT-ülésekről szólunk.

Az 1992. február 1. napján tartott rendes ülésén az EKT megtárgyalta a márciusi unitárius „világcsúcstalálkozó” előkészületeit, és elhatározta Egyházunk részvételét egy franciaországi Albert Schweitzer emlékülésen (VII. 20–26.) Döntés született arról, hogy bekapcsolódunk a Magyar Protestáns Biblia Tanács munkájába. Szó volt az egyházi ingatlanok visszaigényléséről, és a folyó évre várható állami támogatásról. Kritika és sürgetés hangzott el a közelmúlt évek zárszámadásainak elhúzóásával kapcsolatban. Az EKT egyhangú határozatot hozott egy IBM számítógép beszerzéséről, hogy pontatlan nyilvántartásaink végre rendezetté, áttekinthetővé váljanak. A tavaly elindított sajtófigyelő-szolgálat eredményeként az EKT meghallgathatta Gálffy Gábor és dr. Sztankóczy Zoltán fia első egyházi sajtószemléjét. Dr. Lőrincz Ernő szervezeti-egyházigazgatási kérdéseket taglalt; a hozzászólók egyetértettek azzal, hogy az adminisztrációban radikális rendet és fegyelmet kell bevezetni. Az EKT újraszervezte a II. fokú fegyelmi bizottságot, felmentette pénztárosi és előadó-titkári tiszteiből Kelemen Miklós lelkészt, kijelölte az IARF Council magyarországi tagjának (dr. Ferencz József helyére) Orbókné Szent-iványi Ilonát, majd 40.000,- Ft támogatást szavazott meg a Protestáns Közművelődési Egyesület javára, az ún. Evangéliumi Színpad létesítése érdekében. Végül a testület állást foglalt a meglazult külföldi kapcsolatok intenzív helyreállításáról; ezeket mind Nyugat, mind Kelet irányában erősíteniünk kell, kiemelten kezelve az erdélyi unitáriusokhoz fűződő viszonyt.

Az 1992. május 30-iki EKT ülés érdekes, napirend előtti felszólalásokkal kezdődött. Köszöntötték Orbókné Szent-iványi Ilonát abból az alkalomból, hogy a tavasz folyamán a Budapesti Egyházközség rendes lelkészévé választották és beiktatták. Az elnöklő Bartók Béla főgondnok bemutatta ifj. Bencze Márton, aki elnökségi fölkerésre április óta (társadalmi munkában) ellátja Központunkban az egyházi titkári teendőket. Az EKT felmentette (felfüggesztette) főgondnok-helyettesi funkciójából dr. Nyíredy Szabolcsot.

Eredeti napirendjére térve, a főhatósági testület beszámolót hallgatott meg az unitárius egyházvezetők csúcstalálkozásáról (1992. III. 18–22; lásd Unitárius Élet ez évi 3. sz.), és egyházi küldöttségünk látogatásáról a holland remonstráns testvére-

inknél (1992. V. 8-13.). Örömmel vette tudomásul a Segítő Jobb Alapítványról szóló bejelentést, miszerint erdélyi testvéreink magyarországi gyógykezelését ez az alapítvány megkönnyítheti. Vita alakult ki a Teológiai Intézetünk helyzetéről, – a kérdést azonban a testület elnapolta. Fontos napirendi pontként szerepelt a lelkész-utánpótlás: Gazdag Árpád és Sándor Gy. Mátyás jelentkezése egyházi szolgálatra. Az EKT ösztöndíjban részesíti azokat a segédlelkészeket, akiket bármely egyház-községünk meghív, illetve megbíz a segédlelkészi teendők elvégzésére. 1992. május 23-án Budapesten egyébként unitárius ifjúsági lelkész-találkozó volt; az erről szóló sokrétű beszámolót is tudomásul vette az EKT (szórványmunka, hitoktatás stb.), felkérve az Elnökséget, dolgoztasson ki javaslatot a lelkészi fizetések rendezésére, emelése tárgyában. Az Elnökség összetételét is módosította az EKT, kiegészítve új taggal Orbókné Szent-Iványi Ilona személyében. A főhatóság ezután számos elnökségi indítványról döntött. Így korszerű egyházi törvény kimunkálására törvényszerkesztő bizottságot hozott létre (elnök: dr. Jakab Jenő; tagok: dr. Murvai Samu, Ütő Lajos, Nyitrai Levente); a leköszönő Orbókné Szent-Iványi Ilona helyére megbízta Török Tamást az Unitárius

Élet főszerkesztői tisztségével; vagyonerőtelő és nyilvántartó bizottságot állított fel dr. Kis Zoltán vezetésével, és az üresedések folytán lepadt létszám pótlására behívta (kooptálta) az Egyházi Képviselő Tanácsba a következő személyeket: Göncz Mihály ny. lelkész (Győr), dr. Kozma Tamás és dr. Beke Ildikó, dr. Sztankóczy Zoltán és dr. Kis Zoltán.

Az elmondottakon kívül visszatérő örökzöld témaként természetesen foglalkozott az EKT a Magyarországi Unitárius Egyház pénzügyi helyzetével. Elégedetten nyugtázta, hogy Egyházunk idén magasabb összegű állami támogatást kap a tavalyinál, és hogy számvitelünk 1992. januárjától rendben folyik. Ugyanakkor rosszállással fogadta, hogy az 1991-es zárszámadást még mindig nem sikerült befejezni az előzményes időszak zavarosságai miatt. Az előző 3 évről, felkért szakember által készített revíziós jelentés igen szakszerűtlen könyvvitelről és hiányos vagy érvénytelen bizonylatok tömegéről tanúskodik; ezek mögött forint-millió nagyságrendű kérdőjelek rajzolódnak ki. A felelősség megállapítására is kiterjedő vizsgálatoknak illetve eljárásoknak mindeképpen folytatódniuk kell.

Dr. Lőrincz Ernő

Cserkészszavatás

1992. június 14-én szép ünnepséggel zárult a Nagy Ignác utcai istentisztelet. Dr. Nyíredy Szabolcs csapatparancsnok a 345. sz. János Zsigmond unitárius cserkészcsapat újabb leányörsét avatta föl, mely alkalommal az ifjú cserkészek cserkészfogadalmat tettek.

A leányörs nevében Perei Orsolya imában kérte Isten áldását tevékenységükre, Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész nő köszöntötte és megáldotta a lányokat.

Az Egyházközség nevében Dr. Beke Ildikó gondnok mondta el köszöntő beszédét, melyet az alábbiakban közlünk:

Kedves Ifjú Testvéreim!

Szeretettel és nagy örömmel köszöntlek Benneteket az Egyház előljárósága nevében, ezen a szép napon, mikor fogadalmat tesztek.

Eszembe jut, mikor én voltam ennyi idős, mint Ti, presbiter édesanyámmal és két húgommal jártunk vasárnaponként ebbe a templomba. A karzatról látni lehetett a politikai foglyok sorban álló, reményvesztett hozzátartozóit, akik órákon át várták, hogy egy pillantást vehessenek bebörtönzött hozzátartozóikra.

Az ötvenes években nehéz volt hitet gyakorló családba tartozni, mégis élt az Egyház, ha nehezen is, bár cserkészcsapatát betiltották, de a régi cserkészek hűek maradtak fogadalmukhoz, és továbbították a cserkészgondolatot. Egyházközségünk cserkészcsapatának egykori parancsnoka Nyíredy Szabolcs, akinek kezéből 26 éves korában, 1948-ban kivették a zászlót, a 16 cserkészvezető között volt, akik 1988 októberében újra megalakították a Magyar Cserkészszövetséget, akkor még illegálisan a Múzeum Kávéházban.

Emlékszem egy fantasztikus pillanatra, mikor a szószékről Remetei Filep Imre felszólította a gyülekezetet, hogy „most énekeljük el a Székely Himnuszt”. Gyermeki szemmel láttam a felnőttek arcát, a rémület és meghatottság, de a félelem is kiütközött rajtuk. Férfiak sírtak, mi pedig zavarodottan néztük őket.

Azt, hogy az Egyház ezt a nehéz időt átélte, legnagyobb részben az anyáknak köszönhető, akik még akkor is elvitték gyermekeiket keresztelni, hittanra, konfirmálni, ha azt nem nézték jó szemmel.

Nektek, miután lánynak születtetek, nagyobb felelősségetek lesz a gyermekek vallásos nevelésében, rajtatok is fog múlni, milyen lesz az Egyház egy pár év múlva.

Kívánom Nektek, hogy legyen annyi lelki erőtök, akaratotok, szívetek, mint az én édesanyámnak, akitől már 11 tagja van egyházközségünknek: 3 lánya, 6 unokája és 2 dédunokája is unitárius.

Dr. Beke Ildikó

Áhítat pályázat

A Budapesti Unitárius Egyházközség 1991-ben elvitte Zánkára táborozni a konfirmáltakat. A táborozás során a résztvevők között áhítat pályázatot hirdettek meg, melynek eredményhirdetése 1992 Pünkösdjén volt. Az első díjazott Fodor Ildikó, a fasori Evangélikus Gimnázium második hallgatója lett. Szép írását az alábbiakban közöljük. Fodor Ildikó első díját, az évi ingyenes táborozást felajánlotta egy arra rászoruló unitárius gyermek számára.

Fodor Ildikó (15 éves)

Pál I. levele a Korinthusbeliekhez

A szeretet a legcsodálatosabb érzés, melyre mindenkinek és mindennek nagy szüksége van. A szeretet erősíti, építi és fenntartja az emberek közötti kapcsolatokat, boldoggá teszi az életet, nemesíti a szívet. Ezáltal mindenki közel kerül egymáshoz, éljen akár a Föld bármely pontján, vagy legyen más a fel-fogása. Legyőzi az egymás iránti ellenszenvet, harcokat és az értelmetlen viaskodást, béke és boldogság száll általa az emberekre s a világra. Nem biztos, ha valaki azt mondja „Én mindent tudok”, hogy ő tökéletes, már nincs mit megismernie. Felelőtlenség ez a kijelentés, mert az Isten iránti szeretet nélkül nem szerezhetünk kellő ismereteket. Ő általa, az Ő segítségével, az imádkozással, hitünkkel gyarapíthatjuk tudásunkat. Egy Istenünk van, kinek mindenkor szeretettel és hálával tartozunk.

Ő a Teremtő Atya, aki minket soha nem hagy el. Benne mindig bízhatunk, a szívünket kitarhatjuk előtte, mert Ő szeret minket. Amire pedig minden időben emlékeznünk kell, hogy így az Isten, s az Ő fia Jézus, ki az embereket mindig megsegítette, nagyon sok szépre és jóra tanította, de talán mindezek között szívünk legdrágább kincse a SZERETET.

IMA

Istenünk, Mennyei Édes Atyánk!

Hálával telt szívvel fordulunk Hozzád.

Köszönjük Neked, hogy kérésünk Nálad mindig meghallgatásra talál.

Köszönjük azt a biztosságot és szeretetet, mellyel gondunkban és örömeinkben egyaránt megajándékozol bennünket. Kérünk, hogy az emberek szívében a szeretet uralkodjon, mert ezáltal nyerhetünk tiszta, boldog életet.

Adj erőt, hogy igazságosak, megértőek lehessünk egymással szemben és igaz szeretettel karoljuk át a rászorulókat.

Segíts, hogy mindig több szeretetet adjunk egymásnak, mint amennyit kapunk.

Kérünk, hogy egyre inkább önzetlenül tudjunk viselkedni, s ha ez eleinte nem sikerült tökéletesen, akkor se csüggedjünk el, mert „a szeretet... épít”.

ÁMEN

Emersonra emlékezve

„Van egy melódiából született melódia,
Amely az egész világot egy tengerbe olvasztja.”

Halálának 100. évfordulóján a Magyar Televízió is műsorára tűzte a „Közjáték” című összeállításában. Az unitárius eszmék egyik leghatásosabb szónokára, Amerika „élő lelkiismeretére” nekünk is illik emlékezni. Korának talán legnagyobb esszéírója a mi számunkra az unitárius teológia egyik alapvetője Amerikában.

Az OVER-SOUL, a Világ-Lélek, az Egyetemes-Lélek, – ahogy ő nevezi a dolgok lényegét, – benne van minden realitásban. „Erre az erőre, erre a mindent feloldó egységre van reáhelyezve az ég és föld hangszúlya. A természet értelmetlen, hacsak a lélek meg nem eleveníti. A természet mindig az eredmény, a szellem az áradó ok. „Az Egyetemes Lény árja kering bennem; része és részecskéje vagyok az Istennek.” – írja egyik művében. „...az ember belsejében van az egésznek lelke; a bölcs csendesség; az egyetemes szépség, melyhez minden rész és részecske egyformán viszonyul: az örökkévaló Egy. És ez a mélységes erő, amelyben mi létezésünket bírjuk és amelynek a szépsége teljesen elérhető a mi számunkra, nemcsak hogy minden órában önmaga kielégítő és tökéletes, de a látás ténye és a látott tárgy, a látó és látvány, a szubjektum és az objektum egyek. Mi a világot részenként látjuk, mint napot, holdat, állatot, fát, de az egész, amelynek ezek a ragyogó részecskéi, az a lélek.” – fejti ki az OVER-SOUL lényegét az azonos című írásában. „...a bened levő szív a mindenek szíve.” – valja az emberről. Az ember fejlődésében elképzelhetetlen magasságokba tud emelkedni, mert „...erős a lélek, bölcs és szép; Istenhez hasonló hatalom csírája rejlik bennünk; Istenek, költők, szentek, hősök vagyunk, ha akarunk.” „Isten külön ajtón lép be minden individuumba.” Minden ember költővé, filozófussá válhatna, ha „tisztán és nyitva tartaná a lelkét az OVER-SOUL csodálatos beáradására.” „A dolgok egész folyamata hitre tanít minket.” – mondja korunknak is a „kalapács nélküli képromboló – ahogy írja egyik méltatója ű aki oly gyöngéden távolította el bálványainkat talapzatunkról, hogy az valóságos istentiszteleti cselekmények tetszett.” Emlékezzünk rá egyik verse szép soraival:

„Minden egyesnek szüksége van az Egészre,
Semmi sem szép és jó önmagában:
Azt gondoltam, hogy a mádár hangja a
mennyországból jön,
Hazahoztam őt, fészkében, este;
Énekli a dalt, de most nem okoz nekem
gyönyörűséget, mert nem hoztam haza a
patakot és az eget;
Ő dalolt a fülemnek, és azok daloltak
a szememnek.
A szerelmes nézi bájos leánykáját,
Amint a szüzek sorában ballag ő,
nem tudván, hogy szépségének legjobb
keretét ez a hófehér sereg adta meg
igazán. Végül elhozta őt magányos házába,
Mint a madarat az erdőből a kalitkába:–
Az élénk megigézésnek vége,
Kedves feleség, de nem tündére többé.
Akkor azt mondtam: Vágyódom az igazság után;
A szépség az éretlen gyermekkor csalása;
Magam mögött hagyom az ifjúság játékszereivel.
Amint beszéltem, lábam alatt
A földi fenyő fodorította csinos koszorúját,
keresztül kúszva a moha csomókon:
Belélegeztem az ibolya illatát;
Köröttem állottak a tölgyek és a fenyők;
Fenyőtobozok és makkok feküdtek a földön,
Felettem emelkedett az örökkévaló ég,
Telve fényvel és az Istenséggel;
Ismét láttam és ismét hallottam,
A csobogó patakot, a hajnali madarat;
A Szépség érzékeimen keresztül belémlopódzott:
És átadtam magam a
TÖKÉLETES EGÉSZNEK.”
(Dr. Szabó István fordítása)

Balázi László

Szabédi László (1907–1959)

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület és a Korunk Stúdió Kolozsváron 1992. május 2-án Szabédi László születésének 85. évfordulóján emlékünnepelet rendezett az Unitárius Püspökség dísztermében. Egyben megemlékeztek a költő által szerkesztett „Termés” folyóirat megjelenésének ötvenedik évfordulójáról.

Dr. Kántor Lajos és Mózes Huba kolozsvári Dr. Pomogáts Béla és Dr. Széles Klára budapesti irodalomtörténészek tartottak emlékbeszédet a tragikus halált halt atyánkfjáról.

Az ünnepségen jelent volt – hivatalosan – szentgericzei Dr. Jakab Jenő, a „Termés” kiadója, mai szóhasználatlaltal sponzora is.

Az első evangélikus női püspök

Egyháztörténelmi esemény színhelye volt az Észak-Elbai Evangélikus Tartományi Egyház hamburgi kerületi zsinata április első napjaiban. Itt választották meg a világ első evangélikus női püspökét, Maria Jepsen lelkész személyében.

Az új evangélikus püspöknő előzőleg gyülekezeti lelkész volt, majd 1990 óta „prépost” – 40 lelkész és lelkész vezetője – Schleswig-Holstein tartományban. Férje is lelkész. Most csaknem egymillió evangélikus püspöke lett, Peter Krusche hamburgi püspök utódaként.

A Lutheránus Világszövetség, az Egyházak Világtanácsa, a Német Protestáns Egyházszövetség (EKD) és számos egyházi vezető köszöntötte az Észak-Elbai Egyház „történelmi döntését”. Az Egyházak Világtanácsának közlése szerint Maria Jepsen az első női püspök a történelmi reformáció egyházaiban, de az ötödik püspöknő a protestáns egyházakban.

Az USA Metodista Egyháza 1980-ban választott először női püspököt Matthews asszony személyében. 1984-ben Kelly asszony, fekete lelkész, ugyancsak az USA metodista Egyházában lett püspöknő. Az észak-amerikai Anglikán (Episzkopális) Egyház első női püspöke Barbara Harris lelkész volt. Az EVT közlése szerint ezen kívül még Új-Zélandon választottak meg lelkésznőt a püspöki tisztségre. A római katolikus és az ortodox egyházak teológiai és az egyház kétezer éves tradíciójára hivatkozó érvekkel utasítják el a nők ordinációját a papi és a püspöki hivatalra. Nagy-Britannia anglikán egyházában jelenleg igen éles vita folyik ebben a kérdésben, felidézve a szakadás veszélyét is ebben az egyházban.

Beregi ünnepek

Tiszaadony – Vasárosnamény (KM) – Kétnapos ünnepség keretében emlékeztek meg Tiszaadonyban Brassai Sámuel munkásságáról: május 22-én és 23-án ifjúsági versengéseket, szellemi vetélkedőt tartottak és Brassai domborművet avattak. Vasárosnaményban május 23-án délelőtt 10-kor a Szabadság tér 9-ben a Kelet-magyarországi Szabadelvű Protestáns Kör szervezésében rendezték meg a Balázs Ferenc beregi népfőiskola névadó ünnepségét emléktábla-avatással egybekötve.

Egyházi életünk hírei

A **Zsidó-Keresztény Baráti Társasággal** egyházunk felvette a kapcsolatot, ahol két összejövetelel Bencze Márton püspökhelyettes és Szász János, a Teológiai Intézet igazgatója előadást tartott.

Bartók Béla főgondnok meghívottként rendszeresen résztvevett a tv-rádió felügyelő bizottsági üléseken.

A **Szabad Demokraták Szövetsége** és a **Holland Református Parlamenti Párt** konferenciát tartott „hívó ember és a politika” címmel, ahol egyházunkat dr. Jakab Jenő lelkész és ifj. Bencze Mártonné képviselte.

A **Pálos rend** gellérthegyi sziklakápolnájának felszentelésén Bencze Márton püspökhelyettes vett részt.

A **Segítő Jobb Alapítvány**, mely a határainkon túl élő magyaroknak próbál orvosi, ill. gyógyszeres segítséget nyújtani, együttműködést ajánlott fel.

A **Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat**, melynek egyházunk is tagja, kétszer rendezett szociális vásárt, ahol ifj. Bencze Mártonné segédkezett.

A **Szabad Demokraták Szövetségének** elnöke, Tölgyessy Péter ke-rekasztal beszélgetésre hívta a jobb együttműködés reményében az egyházi újságok főszerkesztőit; a megbeszélésen Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész vett részt.

A **rákoskereszturi temető 301. parcellája** mellett megemlékezés-ként állított székelykapu felavatásán dr. Jakab Jenő lelkész tartott áhitatot.

Gróf Batthyány Ilona születésének 150. évfordulója alkalmából Dákán, – a volt birtokán, – rendezett ünnepségen egyházunkat dr. Ferencz József ny. püspök és dr. Jakab Jenő lelkész képviselte.

Dr. Ferencz József előadást tartott az ünnepségen Batthyány Ilona életéről, aki ifjúságát a dáki kastélyban töltötte.

1992. VI. 24-én **Harmati Béla**, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöke a kolozsvári evangélikus templomban beiktatta hivatalába a Romániai Zsinatpresbiteri Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház újonnan megválasztott püspökét, Mózes Árpád aradi esperest.

HALOTTAINK

Csiszér József

Szomorú szívvel búcsúztak a Budapesti Unitárius Egyházközség hívei Józsi bácsitól, a Magyarországi Egyházközség legidősebb presbitere és egyetemes egyházunk legidősebb tanácsosa volt.

Józsi bácsi példamutató unitárius volt, minden vasárnap eljött a templomba, rendszeresen részt vett a budapesti gyülekezeti esteken is, és nyugdíjasként is igen nagy mértékben támogatta az egyházi életet. Hosszú éveken át minden konfirmandus és hittanórás gyermek az ő könyvadományát kapta kézhez év végén.

Az egyházvezetés sokszor tartotta őt kellemetlen embernek, mert mindig megmondta amit gondolt, de mindig az egyház érdekét tartotta szem előtt, a személyi érdekek elé helyezve azt.

Nehéz és küzdelmes élete volt. Marosvásárhelyről származott, és kedves városáról soha nem feledkezett meg. 1945 előtt vezető tisztségviselője volt a marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatalnak, a II. világháború után került át Magyarországra, majd a Nemzeti Banknál lett könyvelő. De itt is utolérte az önkényuralmi rendszer, és 1953-ban magyarságáért, erdélyiségéért politikai okok miatt bebörtönözték, 1955-ben szabadult. 1956-ban nősült meg, drága felesége Marianne, sepsiszentgyörgyi református családból származott, de élete végéig rendszeresen elkísérte Józsi bácsit az unitárius templomba.

Nagy szomorúság volt Józsi bácsinak, amikor négy évvel ezelőtt elveszítette drága feleségét, akinek hamvait hazavitte a marosvásárhelyi temetőbe.

Csiszér József atyáncfiát 1992. június 9-én búcsúztatta Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész a Fiumei uti temető ravatalozójában, Vadady Attila kántor szolgálatával. A hamvakat a hozzátartozók hazaszállították, felesége mellé helyezték örök nyugalomra.

Józsi bácsi példamutatása, hívő unitárius élete és emléke legyen örökké áldott!

özv. Lőrincz Ákosné

Szomorúan tudatjuk, hogy özv. Lőrincz Ákosné született Balázs Ida – dr. Lőrincz Ernő főtitkár és jogtanácsos atyáncfia édesanyja – életének 88. esztendejében, 1992. június 7-én elhunyt, nemes lelkét visszaadta teremtőjének. A homoródabásfalvi származású drága halott földi maradványait, hamvasztás után, 1992. június 19-én d. e. 11 órakor a szegedi belvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra. A szelíd lelkű, szerető édesanyját, nagymamát szomorú szívvel gyászolják a hozzátartozók, rokonok, ismerősök. Eltávozott nőtestvérünknek adjon a jó Isten csendes pihenést az anyaföld ölében, az emlékét hűen őrző gyászolóknak pedig vigasztalást!

A szegedi gyászszertartáson Nyitrai Levente, kocsordi lelkész szolgált.

Külföldi hírek

A riói környezetvédelmi világkonferencia unitárius résztvevője **Szent-Iványi Katalin** 16 éves zalaegerszegi gimnazista volt, aki a Peace Child Alapítvány ösztöndíját nyerte el. Riói tapasztalatairól a Népszabadság 1992. június 25-i számában hosszú interjúban nyilatkozik. Katinka tavaly konfirmált a Nagy Ignác utcai gyülekezetben.

Dr. Szent-Iványi István atyáncfia, országgyűlési képviselő, hivatalos amerikai útja során, Washingtonban, Fehér Házban a találkozott az amerikai unitárius szenátorokkal, és Jay Atkins képviselővel hosszan tárgyalt az erdélyi kisebbség helyzetéről. Atkins szenátor, 1990 januárjában ellátogatott Romániába és hivatalosan is tárgyalt a magyar kisebbség ügyében. Amerikában 11 unitárius tagja van a szenátusnak, akik a Demokrata Pártban foglalnak helyet.

Könyvheti ajánlás

„Erdélyi egyházaink évszázadai” címmel jelent meg Magyarországon is a Romániai Magyar szó egyháztörténeti kiadványa, melyben az Unitárius Egyházzal szülő részt dr. Erdő János, a kolozsvári teológia professzora írta.

Kiszely István: Honnan jöttünk. A világhírű antropológus a magyarok eredetéről fellelhető összes kutatási eredményt és azonkívül az eddig csak külföldön megjelent teóriákat gyűjtötte össze és rendszerezte könyvében.

Sütő András: Színművek. A már ismert „Káin és Ábel” és a „Szuzai mennyegző” mellett új színdarab is szerepel a kötetben „Az álomkommandó”. Ezt olvasóink pár héttel ezelőtt premierként láthatták a tv 2-es csatormáján.

Köntös Szabó Zoltán: Fehér zászló Erdély felett. Önéletrajzi ihletésű regény, amely egy erdélyi unitárius lelkész sorsáról szól.

B. F.

Laptulajdonos:
a Magyar Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:
Orbókné Szent-Iványi Ilona

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

V., Nagy Ignác utca 4. Budapest, 1055.
Telefon: 111-2801

Terjeszti a Magyar Posta.

Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest XIII., Lehel u. 10/a – 1900 –, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Évi előfizetési díj: 180,- Ft. Egyes szám ára 30,- Ft.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.
Tel.: 132-3511)

Felelős vezető: Schmidt Gábor
HU ISSN 0133-1272